

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

(підпис)

Надія КАРПЕКО
(ім'я та прізвище)

«29» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В
ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник:

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри Андрій ДЄГТЯР
(ім'я та прізвище, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри 601 Економіки та публічного управління
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 29» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Д. Н. держ. упр., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК
(ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Ярослава ЧЕРНА
(м'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Дегтяр Андрій Олегович, д.н. з держ. упр., професор, заслужений діяч науки техніки України. З 2020 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Публічна політика у сфері соціально-гуманітарного розвитку;
- Теоретико-прикладні проблеми державного управління в Україні;
- Публічна служба та місцеве самоврядування;
- Методи прийняття управлінських рішень;

Напрями наукових досліджень:

- організаційно-аналітичне забезпечення прийняття та реалізації державно-управлінських рішень;
- публічне управління соціально-гуманітарним розвитком України;
- державне регулювання соціально-економічних процесів в Україні.

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	денна, заочна
Семестр	шостий
Мова викладання	українська
Тип дисципліни	обов'язкової
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС/ кількість годин	<u>денна</u> : 4 кредитів ЄКТС / 120 годин (40 аудиторних, з яких: лекції – 24, практичні – 16; СРЗ – 80); <u>заочна</u> : 4 кредитів ЄКТС / 120 годин (8 аудиторних, з яких: лекції – 2, практичні – 6; СРЗ – 112)
Види навчальної діяльності	Лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль – залік.
Пререквізити	Менеджмент, Публічне управління, Публічна служба, Історія публічного управління, Статистика, Інформатика
Кореквізити	Комунікації у державних інституціях, Контроль у державних інституціях, Стратегічне планування сталого розвитку регіону
Постреквізити	Децентралізація та розвиток місцевого самоврядування, Публічне управління в країнах ЄС, Антикризове управління в регіоні, Управління конкурентоспроможністю

03. Мета та завдання навчальної дисципліни, переліки компетентностей та очікуваних результатів навчання

Мета - формування у студентів знань та навичок з основ підготовки та обґрунтування управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування; формування вмінь використовувати отримані знання при вирішенні конкретних питань в публічному управлінні та адмініструванні.

Завдання: вивчення основ теорії прийняття управлінських рішень; засвоєння методичних підходів щодо аналізу та застосування методів обґрунтування й підготовки управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні; оволодіння навичками самостійного застосування математичного апарату, комп'ютерної техніки та сучасного програмного забезпечення під час проведення економічного аналізу, пошуку та обґрунтуванні управлінських рішень.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Спеціальні компетентності (фахові, предметні) (СК):

СК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та

моральноетичних норм поведінки.

СК7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

РН5. Знати стандарти, принципи та норм діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

РН12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

РН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

4 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та загальна методологія прийняття управлінських рішень

ТЕМА 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ РІШЕНЬ.

Анотація: Тема присвячена розкриттю базових положень теорії рішень як методологічної основи сучасного управління. Розглядається місце управлінських рішень у системі управління економікою та публічному адмініструванні, сутність процесу прийняття управлінських рішень, його етапи та характерні ознаки. Висвітлюються загальні підходи до розробки управлінських рішень (нормативний, описовий, системний, ситуаційний) та основні методи обґрунтування альтернатив у різних умовах визначеності, ризику та невизначеності.

Питання лекцій:

1.1. Місце прийняття рішень у процесі управління економікою

1.2. Сутність прийняття управлінських рішень

1.3. Загальні підходи та методи розробки управлінських рішень

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «управлінське рішення», «альтернатива», «критерій вибору», «ризик», «невизначеність»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 1.1–1.3; підготовка порівняльної таблиці підходів до прийняття рішень (нормативний / описовий / системний / ситуаційний); виконання індивідуального завдання:

побудова алгоритму прийняття управлінського рішення для конкретної управлінської ситуації у сфері публічного управління.

ТЕМА 2 МЕТА Й АЛЬТЕРНАТИВА ЇЇ ДОСЯГНЕННЯ

Анотація: Тема спрямована на формування у здобувачів освіти системного розуміння ролі мети та альтернатив у процесі прийняття управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні. Розкривається сутність поняття мети, її функції в управлінні та взаємозв'язок із альтернативами досягнення. Особлива увага приділяється побудові «дерева цілей» як інструменту декомпозиції стратегічної мети на підцілі та конкретні завдання. Висвітлюються основні вимоги до якості управлінської мети (чіткість, вимірюваність, досяжність, релевантність, обмеженість у часі), а також критерії оцінювання якості управлінського рішення. Розглядаються чинники, що впливають на якість прийнятих рішень у системі публічного управління (інформаційні, організаційні, кадрові, нормативно-правові, часові та ресурсні).

Питання лекцій:

- 2.1. Поняття мети та альтернативи в теорії прийняття управлінських рішень.
- 2.2. Дерево цілей
- 2.3. Основні вимоги до якості мети.

Тема практичного заняття

Якість управлінського рішення та чинники, що впливають на неї

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «мета», «альтернатива», «дерево цілей», «критерій досягнення мети», «якість управлінського рішення»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 2.1–2.4; підготовка схеми «дерево цілей» для обраної проблеми у сфері публічного управління (наприклад: підвищення якості адміністративних послуг, оптимізація роботи ЦНАП, забезпечення доступності соціальних послуг, розвиток громади); виконання індивідуального завдання: формулювання мети управлінського рішення за принципом SMART та визначення не менше 3 альтернатив її досягнення; підготовка короткого аналітичного висновку щодо чинників, які впливають на якість управлінського рішення у вибраній ситуації.

ТЕМА 3. ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ.

Анотація: Тема присвячена вивченню процесу прийняття управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні як системної управлінської діяльності, що включає підготовку, вибір та реалізацію управлінських впливів. Розглядаються різновиди схем прийняття управлінського рішення, зокрема лінійні, циклічні, ситуаційні та адаптивні моделі, що застосовуються залежно від складності управлінської проблеми та умов її розв'язання. Аналізуються основні етапи аналітичної схеми прийняття рішення: ідентифікація проблеми, постановка мети, формування альтернатив, вибір критеріїв оцінювання, прогноз наслідків, вибір рішення та контроль його виконання. Висвітлюється класифікація управлінських рішень за змістом, рівнем управління, терміновістю, масштабом,

формою реалізації, ступенем визначеності та способами обґрунтування, що забезпечує розуміння особливостей ухвалення рішень на різних рівнях публічного управління.

Питання лекцій:

- 3.1. Різновиди схем прийняття управлінського рішення.
- 3.2. Основні етапи аналітичної схеми.
- 3.3. Класифікація управлінських рішень.

Тема практичного заняття

Підготовка структурної схеми процесу прийняття управлінського рішення із зазначенням етапів і результатів кожного етапу;

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «управлінське рішення», «схема прийняття рішення», «аналітична схема», «етапи прийняття рішення», «класифікація рішень»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 3.1–3.3; виконання індивідуального завдання: обрати реальну управлінську ситуацію у сфері публічного управління (наприклад: організація надання адміністративної послуги, реагування на надзвичайну ситуацію, підготовка управлінського розпорядження, впровадження електронної послуги) та визначити модель (схему) прийняття рішення і класифікувати його за 5–6 ознаками; підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 4. СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ

Анотація: Тема спрямована на вивчення системного аналізу як методологічної основи прийняття управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні. Розглядаються типи управлінських проблем у теорії рішень та їх характеристика з позицій структурованості, визначеності та інформаційного забезпечення. Висвітлюються базові методи дослідження операцій як інструменти оптимізації управлінських процесів і підвищення ефективності функціонування органів влади та установ. Окрема увага приділяється теорії масового обслуговування як механізму аналізу та оптимізації черг і потоків звернень громадян у публічних сервісах, методам теорії розкладів для планування ресурсів та часу, а також теорії корисності як підходу до вибору альтернатив з урахуванням переваг, ризиків і обмежень.

Питання лекцій:

- 4.1. Системний аналіз та типи проблем у теорії прийняття рішень.
- 4.2. Методи дослідження операцій.
- 4.3. Теорія масового обслуговування.
- 4.4. Методи теорії розкладів.
- 4.5. Теорія корисності.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «системний аналіз», «типи проблем», «дослідження операцій», «масове обслуговування», «черга», «розклад», «корисність», «функція корисності»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 4.1–4.5; підготовка структурної схеми застосування системного аналізу при обґрунтуванні управлінського

рішення; виконання індивідуального завдання: визначити тип проблеми та запропонувати метод дослідження операцій для її розв'язання (наприклад: оптимізація роботи ЦНАП, скорочення часу очікування громадян, планування графіків прийому, розподіл навантаження між працівниками); підготовка прикладу задачі з теорії масового обслуговування або теорії розкладів та короткий опис практичного використання результатів; підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 5. МОДЕЛЮВАННЯ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Анотація: Тема присвячена вивченню моделювання як одного з ключових інструментів підготовки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування. Розкривається сутність понять «модель» і «моделювання», їх роль у системному аналізі управлінських проблем та прогнозуванні результатів управлінських впливів. Розглядаються вимоги до побудови моделей, критерії їх адекватності та обмеження застосування в реальному управлінському середовищі. Висвітлюється порядок розробки й використання моделей, включаючи формування цілей моделювання, вибір змінних та параметрів, збирання даних, побудову моделі, перевірку достовірності та інтерпретацію результатів. Окрема увага приділяється класифікації моделей прийняття управлінських рішень (описові, нормативні, оптимізаційні, імітаційні, експертні тощо) та можливостям їх практичного застосування у процесах публічного управління.

Питання лекцій:

- 5.1. Поняття моделі та моделювання
- 5.2. Формування вимог і адекватність моделей
- 5.3. Порядок розробки та використання моделей
- 5.4. Класифікація моделей прийняття управлінських рішень

Тема практичного заняття

Підготовка порівняльної таблиці видів моделей (за формою подання, рівнем абстракції, призначенням, способом отримання результатів);

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «модель», «моделювання», «адекватність моделі», «параметр», «змінна», «вхідні дані», «імітаційне моделювання», «оптимізаційна модель»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 5.1–5.4; виконання індивідуального завдання: обрати управлінську ситуацію у сфері публічного управління (наприклад: оптимізація структури надання послуг, планування бюджетних витрат, розподіл ресурсів громади, управління чергами в сервісному центрі) та запропонувати модель її розв'язання із зазначенням мети моделювання, вхідних даних, очікуваного результату та критеріїв адекватності; підготовка короткого висновку щодо переваг і обмежень застосування моделювання у публічному управлінні; підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 6. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАТЕМАТИЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

Анотація: Тема присвячена вивченню можливостей застосування методів математичного програмування як інструменту обґрунтування та оптимізації управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні. Розглядається поняття програми та програмованих і непрограмованих рішень, а також їх роль у побудові управлінських алгоритмів та адміністративних процедур. Висвітлюються основні підходи до формалізації управлінських задач у вигляді математичних моделей, зокрема моделей лінійного та нелінійного програмування для оптимального розподілу ресурсів. Аналізуються особливості моделей динамічного програмування як методу прийняття рішень у багатокрокових процесах, а також стохастичного програмування для задач, у яких наявні випадкові чинники, ризики та невизначеність. Наголошується на практичних прикладах застосування зазначених моделей у сфері публічного управління (бюджетне планування, логістика, управління ресурсами громади, оптимізація надання публічних послуг).

Питання лекцій:

- 6.1. Поняття програми, програмованих та непрограмованих рішень.
- 6.2. Моделі лінійного та нелінійного програмування.
- 6.3. Моделі динамічного програмування.

Тема практичного заняття

Стохастичне програмування.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «програмовані рішення», «непрограмовані рішення», «оптимізаційна модель», «цільова функція», «обмеження», «лінійне програмування», «нелінійне програмування», «динамічне програмування», «стохастичне програмування», «ризик»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 6.1–6.4; підготовка порівняльної таблиці відмінностей між лінійним, нелінійним, динамічним та стохастичним програмуванням; виконання індивідуального завдання: сформулювати управлінську задачу у сфері публічного управління як задачу оптимізації (визначити мету, змінні, обмеження та критерій оптимальності), наприклад: розподіл бюджету між програмами, планування кадрового ресурсу, оптимізація графіків роботи підрозділів; опрацювання прикладів розв'язання типових задач лінійного програмування (метод графічного розв'язання або з використанням табличних інструментів); підготовка до підсумкового контролю та модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

Модульний контроль 1

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

Модуль 2

Змістовний модуль 2. Прикладні методи вироблення та обґрунтування рішень в умовах невизначеності

ТЕМА 7. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ ІГОР ПРИ ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

Анотація: Тема присвячена вивченню теорії ігор як методологічного інструменту прийняття управлінських рішень у ситуаціях конфлікту інтересів, взаємодії кількох сторін та обмеженої інформації. Розглядається сутність ігрових моделей, їх основні елементи (гравці, стратегії, виграші/втрати, правила гри) та можливості застосування у публічному управлінні й адмініструванні. Висвітлюються підходи до класифікації ігор (кооперативні й некооперативні, з нульовою та ненульовою сумою, статичні і динамічні, з повною та неповною інформацією) та особливості вибору стратегій у кожному випадку. Окрема увага приділяється іграм в умовах невизначеності, що є типовими для публічного управління в умовах ризиків, криз, обмеженості ресурсів та нестабільності зовнішнього середовища.

Питання лекцій:

7.1. Сутність ігрових моделей

7.2. Класифікація ігор

7.3. Ігри в умовах невизначеності

Тема практичного заняття

Розглянути практичну цінність теорії ігор для обґрунтування рішень у переговорах, розподілі ресурсів, управлінні конфліктами та взаємодії з заінтересованими сторонами (стейкхолдерами).

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «ігрова модель», «гравець», «стратегія», «матриця виграшів», «рівновага», «кооперативні/некооперативні ігри», «нульова сума», «невизначеність»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 7.1–7.3; підготовка порівняльної таблиці класифікацій ігор із зазначенням прикладів для публічного управління; виконання індивідуального завдання: змоделювати управлінську ситуацію як гру (наприклад: переговори між органом місцевого самоврядування і бізнесом, розподіл бюджету між програмами, конфлікт інтересів стейкхолдерів) та визначити гравців, можливі стратегії та результати; опрацювання прикладів ігор в умовах невизначеності (вибір стратегій за критеріями Вальда, Севіджа, Гурвіца, Лапласа); підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 8. НЕФОРМАЛЬНІ МЕТОДИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Анотація: Тема присвячена розгляду неформальних методів прийняття управлінських рішень, які застосовуються у випадках складних, слабо структурованих управлінських проблем, дефіциту даних, високого рівня невизначеності та обмеженого часу. Висвітлюється сутність евристики як підходу до пошуку нестандартних рішень на основі досвіду, логічних припущень і творчого мислення. Розглядаються можливості евристичного програмування для формалізації евристичних правил і алгоритмів у процесах управління. Окрема увага приділяється експертним методам дослідження, що дозволяють отримувати якісні оцінки та прогнози у разі відсутності достатньої статистичної інформації. Аналізуються основні форми експертного оцінювання (індивідуальні та групові), методи колективної експертизи (Дельфі, мозковий штурм, метод комісій, ранжування, парні порівняння тощо), а також критерії відбору експертів і правила

забезпечення об'єктивності результатів. Розглядається практичне застосування неформальних методів у публічному управлінні — при розробці стратегій, управлінні ризиками, формуванні програм розвитку та прийнятті рішень у кризових ситуаціях.

Питання лекцій:

8.1. Евристика та евристичне програмування.

8.2. Експертні методи дослідження.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «евристика», «евристичне програмування», «експертний метод», «експертне оцінювання», «метод Дельфі», «ранжування», «парні порівняння», «узгодженість думок експертів»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 8.1–8.2; підготовка схеми застосування евристичних методів у процесі прийняття управлінських рішень; виконання індивідуального завдання: запропонувати приклад управлінської ситуації у сфері публічного управління (наприклад: визначення пріоритетів відновлення громади, вибір соціальної програми, оцінка ризиків управлінського рішення) і підібрати до неї відповідний евристичний та експертний метод; підготовка короткого опису процедури проведення експертного опитування (визначення мети, критерії добору експертів, формування анкети, узагальнення результатів); підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ГРУПІ

Анотація: Тема присвячена вивченню групового прийняття управлінських рішень як важливої складової діяльності органів публічної влади, органів місцевого самоврядування та публічних установ. Розглядаються властивості групи як суб'єкта прийняття рішень, її переваги та обмеження, а також негативні ефекти групового вибору (конформізм, групове мислення, домінування лідера, розпорошення відповідальності, соціальна лінь, конфліктність тощо), що можуть впливати на якість кінцевого рішення. Висвітлюється метод Дельфі як один із ключових способів отримання узгодженої групової експертної думки та прогнозування. Аналізується японська (кільцева) система прийняття рішень, яка базується на поетапному узгодженні та колективній відповідальності. Окрема увага приділяється методам групового обговорення й генерації альтернатив: дискусії, аналогій, морфологічному методу, синектиці, методу «635», модерації, а також методу «мозкового штурму» та його сучасним модифікаціям. Розглядається практичне застосування зазначених методів у публічному управлінні для розробки стратегій розвитку, управління проектами, формування політик і прийняття рішень у кризових умовах.

Питання лекцій:

9.1. Властивості групи та негативні ефекти прийняття рішень у групі

9.3. Японська (кільцева) система прийняття рішень

Тема практичного заняття

Метод Дельфі

Методи дискусії, аналогій, морфологічний метод та синектика

Метод «635» та метод модерації

Метод «мозкового штурму» та його модифікації

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «групове прийняття рішень», «групове мислення», «конформізм», «модерація», «метод Дельфі», «морфологічний метод», «синектика», «метод 635», «мозковий штурм»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 9.1–9.6; підготовка порівняльної таблиці методів групового прийняття рішень із зазначенням мети, порядку проведення, переваг та недоліків; виконання індивідуального завдання: обрати управлінську ситуацію у сфері публічного управління (наприклад: формування програми розвитку громади, визначення пріоритетів бюджету, ухвалення рішення щодо оптимізації структури установи) та запропонувати метод групового прийняття рішення (Дельфі, мозковий штурм, модерація, морфологічний метод тощо) із описом процедури застосування; підготовка прикладів негативних ефектів групового прийняття рішень та пропозицій щодо їх мінімізації; підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 10. МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Анотація: Тема присвячена вивченню прогнозування як важливого етапу підготовки та обґрунтування управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні. Розглядається сутність прогнозу та прогнозування управлінських рішень, їх роль у зниженні ризиків, підвищенні якості управлінського вибору та забезпеченні стабільності управлінських процесів. Висвітлюються принципи прогнозування, його інформаційне забезпечення та основні напрями використання прогнозів у практиці органів публічної влади (планування ресурсів, визначення пріоритетів політик, оцінка майбутніх соціально-економічних наслідків). Надається коротка характеристика методів прогнозування управлінських рішень: експертних, екстраполяційних, сценарних, нормативних, методів моделювання, аналізу трендів та ризиків. Розглядаються можливості застосування різних підходів прогнозування для підтримки управлінських рішень в умовах невизначеності та динамічних змін зовнішнього середовища.

Питання лекцій:

10.1. Поняття прогнозу та прогнозування управлінських рішень.

10.2. Коротка характеристика методів прогнозування управлінських рішень.

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «прогноз», «прогнозування», «метод прогнозування», «сценарій», «екстраполяція», «тенденція (тренд)», «експертне прогнозування», «ризик»; складання короткого конспекту (тез) за підтемами 10.1–10.2; підготовка порівняльної таблиці методів прогнозування управлінських рішень (експертні / статистичні / сценарні / моделювання) із зазначенням їх переваг, обмежень і сфер застосування у публічному управлінні; виконання індивідуального завдання: обрати управлінську проблему (наприклад: навантаження на ЦНАП, демографічні зміни в громаді, прогноз доходів місцевого бюджету, потреби у соціальних послугах) і запропонувати метод прогнозування, визначивши необхідні дані та очікуваний результат; підготовка короткого сценарного прогнозу (2–3 сценарії)

щодо можливих наслідків прийнятого управлінського рішення; підготовка до модульної контрольної роботи (за матеріалами теми).

ТЕМА 11. СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Анотація: Тема присвячена вивченню системного аналізу як методологічної основи прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління та адміністрування. Розглядається сутність системного аналізу, його роль у діагностиці складних управлінських проблем та визначенні способів їх розв'язання на основі системного бачення взаємозв'язків між елементами, ресурсами, процесами та результатами діяльності органів публічної влади. Висвітлюються типи управлінських проблем (структуровані, слабо структуровані, неструктуровані) та відповідні методи їх вирішення. Аналізується використання методів дослідження операцій у прийнятті рішень (оптимізаційні, імітаційні та статистичні підходи). Окрема увага приділяється теорії масового обслуговування як інструменту оптимізації черг, потоків звернень та сервісних процесів у публічному секторі, методам теорії розкладів для раціонального планування часу та ресурсів, а також теорії корисності (включаючи підхід Байєса та метод «витрати–вигоди») для вибору альтернатив з урахуванням ризиків, переваг та очікуваних результатів.

Питання лекцій:

11.1. Системний аналіз в прийнятті управлінських рішень: сутність, значення, понятійний апарат.

11.2. Типи управлінських проблем і методи їх вирішення в межах системного підходу

11.3. Методи дослідження операцій: загальна характеристика та сфери застосування у публічному управлінні

11.4. Теорія масового обслуговування: основні поняття та показники ефективності

11.5. Методи теорії розкладів у плануванні ресурсів і процесів

11.6. Теорія корисності, підхід Байєса та метод «витрати–вигоди» в оцінюванні рішень

Тема практичного заняття

Підготовка схеми застосування системного аналізу до управлінської проблеми (визначення елементів системи, входів/виходів, ресурсів, обмежень);

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «системний аналіз», «типи проблем», «дослідження операцій», «система масового обслуговування», «канал обслуговування», «інтенсивність потоку», «розклад», «корисність», «функція корисності», «підхід Байєса», «витрати–вигоди»; складання короткого конспекту (тез) за питаннями 11.1–11.6; виконання індивідуального завдання: змодельовати одну типову проблему публічного управління як систему (наприклад: організація роботи ЦНАП, надання соціальних послуг, управління комунальним підприємством) та визначити можливі методи дослідження операцій для її вирішення; підготовка прикладу задачі з теорії масового обслуговування або теорії розкладів з коротким висновком щодо управлінського ефекту; підготовка до контрольних заходів за темою.

ТЕМА 12. МЕТОДИ МАТЕМАТИЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Анотація: Тема присвячена опануванню методів математичного програмування як інструментів формалізації та оптимізації управлінських рішень у публічному управлінні та адмініструванні. Розглядаються сутність оптимізаційних методів і місце математичного програмування в управлінських процесах планування, розподілу ресурсів та підвищення результативності публічного сектору. Висвітлюються основні типи задач оптимізації: лінійне, нелінійне та динамічне програмування, їх математична постановка (цільова функція, система обмежень, змінні) і логіка знаходження оптимального плану. Окрема увага приділяється стохастичному програмуванню як підходу до прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності. Аналізуються можливості застосування теорії графів і сітьових методів у плануванні та управлінні проектами, логістичними процесами, організації управлінських процедур та взаємодії підрозділів.

Питання лекцій:

12.1. Лінійне програмування: постановка задачі, цільова функція, обмеження, оптимальний план

12.2. Нелінійне програмування: сутність, особливості та методи нелінійної оптимізації

12.3. Динамічне програмування: зміст, логіка багатокрокових рішень, практичне застосування

12.4. Стохастичне програмування: поняття та підходи до розв'язання задач в умовах невизначеності

12.5. Основи теорії графів і сітьові методи: сфери застосування у публічному управлінні

Тема практичного заняття

Підготовка порівняльної таблиці методів математичного програмування (лінійне/нелінійне/динамічне/стохастичне) з прикладами практичного використання; виконання індивідуального завдання: сформулювати управлінську задачу публічного сектору як задачу оптимізації (визначити мету, змінні, обмеження і критерії) (наприклад: оптимізація бюджетних витрат, розподіл працівників, планування графіків прийому, визначення пріоритетів фінансування програм);

Самостійна робота здобувача освіти: опрацювання матеріалів лекцій та рекомендованих джерел з теми; опрацювання термінологічного апарату: «лінійне програмування», «нелінійне програмування», «динамічне програмування», «стохастичне програмування», «цільова функція», «обмеження», «оптимальний план», «граф», «мережа», «сіткові методи», «блок-схема»; складання короткого конспекту (тез) за питаннями 12.1–12.5; опрацювання прикладів розв'язання типових задач лінійного програмування (графічний метод або табличний інструментарій); підготовка до практичного заняття та контрольних заходів за темами 11–12.

Модульний контроль 2

Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

5 Індивідуальні завдання

Контрольна робота.

Виконання контрольної роботи з дисципліни «Методи прийняття управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні» спрямовано на формування системних знань в галузі прийняття управлінських рішень шляхом вивчення функціональної схеми процесу прийняття рішень, елементів невизначеності в рішенні, критеріїв застосовності методів, а також формування практичних навичок прийняття ефективних рішень, використовуючи вивчені методи. Навчальний курс покликаний сприяти формуванню навичок викладання розвитку творчого мислення, систематизації, поглибленню та розширенню можливостей застосування отриманих під час навчання теоретичних знань.

Головною метою виконання контрольної роботи є активізація систематичної роботи студентів, підвищення якості засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, а також закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, вмінь та навичок. Його безпосередньої участі. Студенти денної форми навчання пишуть контрольну роботу протягом семестру. Контрольна робота виконується у відповідності до загальних вимог щодо підготовки контрольних робіт. Джерела інформації для написання – рекомендована література. Студенти денної форми навчання захищають реферат на передостанніх семінарських заняттях.

Написання контрольної роботи з дисципліни «Методи прийняття управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні» є однією з форм індивідуальної роботи студентів. Контрольна робота має бути самостійною, завершеною роботою, що відображає наукові інтереси здобувача, його знання, навички, уміння й виступає формою залучення автора до специфіки теоретичної праці. Компліятивність контрольної роботи не знімає з неї необхідності бути цілісною, завершеною за певною структурою працею, де автору необхідно показати вміння послідовно, логічно викладати зміст поставленої проблеми. Окрім цього, повинно мати місце і творче осмислення, інтерпретація, тлумачення останньої, її хоча б часткове узагальнення, розв'язання як науково значущої проблеми. У контрольній роботі автор зобов'язаний продемонструвати власні знання як класичної, так і сучасної літератури з досліджуваного питання, а також уміння захищати основні положення своєї наукової роботи на іспитах.

Вимоги до оформлення контрольної роботи. Структура контрольної роботи містить такі елементи:

- титульна сторінка,
- зміст,
- вступ,
- основна частина (розділи, пункти і підпункти),
- висновки,
- список використаних джерел,
- додатки.

Титульний аркуш містить найменування міністерства, якому підпорядкований навчальний заклад (Міністерство освіти і науки України); назву вищого навчального закладу (Національний аерокосмічний університет

«Харківський авіаційний інститут»); назву кафедри, де виконана робота; курс, групу, факультет, прізвище, ім'я, по батькові автора. Після титульного аркуша розташовується зміст (план) (аркуш не нумерується), в якому містяться назви розділів і параграфів та вказуються сторінки (інтервал -1,5).

Зміст (план) наукової праці повинен відповідати кільком універсальним вимогам:

- теми кожного розділу однакові за важливістю а самі розділи – приблизно однакові за обсягом;
- варто охоплювати весь матеріал, що відноситься до теми, але нічого зайвого;
- теми і зміст окремих розділів не повинні «накладатися»;
- жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи.

Вступ обсягом 1-2 сторінки – важлива частина контрольної роботи. У ньому обґрунтовують актуальність обраної теми, оцінюють стан дослідження наукової проблеми, формулюють мету і визначають завдання контрольної роботи, дають короткий загальний огляд наявної літератури і використаних джерел. Бажано, щоб початок був яскравим і проблемним, який одразу приверне увагу читача. За змістом контрольної роботи може бути аналітичним оглядом історії вивчення питання (що нового внесли той чи інший дослідник) або сучасного її стану, критичним аналізом наукової дискусії (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми), а також у вигляді розгорнутої рецензії конкретної наукової роботи. Зміст контрольної роботи має відповідати його темі, меті і завданням.

Послідовно розкривайте всі передбачені планом питання, обґрунтуйте, пояснюйте основні положення, підкріплюйте їх конкретними прикладами і фактами, формулюйте думки чітко, просто, правильно і недвозначно (щоб і самому було зрозуміло), а також прагніть логічно структурувати текст. Щоразу треба пам'ятати, що Вашу контрольну роботу хтось читатиме і прагнутиме зорієнтуватися в ній, щоб швидко знайти відповідь на питання, які його цікавлять (заодно уявіть себе на місці такої людини). Звичайно, робота, яка написана «суцільним текстом» (без заголовків, без абзаців, без виділення шрифтом найважливішої інформації та ін.) не викликатиме в культурного читача захоплення.

Висновки – самостійна частина контрольної роботи, в якій не слід просто переказувати зміст роботи. У них потрібно висвітлити такі аспекти:

- оцінити ступінь досягнення мети і виконання завдань роботи;
- перерахувати і стисло охарактеризувати відомі наукові підходи досліджених проблеми, а також виділення нових аспектів, дискусійних питань, що підлягають подальшому вивченню;
- визначити, що є цінним у реферованих роботах, що вимагає додаткового аналізу й уточнення, а що викликає сумніви. Обсяг висновків – 1-2 сторінки.

Оформлення контрольної роботи. Контрольна робота має бути надрукована на стандартному аркуші формату А 4 з дотриманням таких вимог: поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; шрифт Times New Roman розміром 14 пт; міжрядковий інтервал – 1,5; відступ червоного рядка – 1,25; вирівнювання тексту – за шириною, абзац – інтервали –перед, після – 0. Обсяг тексту контрольної роботи – 18-25 друкованих сторінок. Кожен структурний елемент змісту роботи починається з нової сторінки. Найменування структурних

елементів треба розташовувати по центру рядка без крапки в кінці, без підкреслення, відділяючи від тексту трьома міжрядковими інтервалами. Перенос складів у словах не використовується. Не допускаються скорочення слів, а вживання абрєвіатури дозволяється після того, як в тексті уже використовувалося її змістове словосполучення із вказівкою в дужках такої абрєвіатури. Рисунки і таблиці повинні мати заголовки і нумерацію, узгоджену з номером розділу.

Посилання в тексті контрольної роботи на джерела варто зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: «... у праці М.П. Лещенка [1, с. 27] визначено ...». Можливі й посторінкові посилання.

Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, потрібно дотримуватися кількох формальних правил:

- цитата повинна бути дослівною;
- цитата не повинна бути надто довгою;
- цитата повинна подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у примітці;
 - вилучення певних фрагментів, яке дозволяє уникнути довгого цитування, позначається трикрапкою;
 - пояснення, які розривають текст цитати, подаються у квадратних дужках;
 - цитати, які є незавершеним реченням, граматично узгоджуються із авторським текстом.

Список використаних джерел

1. Петруня Ю. Є. Прийняття управлінських рішень: Навч. посіб. / Ю. Є. Петруня. – К. : Центр навчальної літератури, 2021. – 216 с.

2. Кігель В. Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці: Монографія. / В.Р. Кігель. — К.: ЦУЛ, 2023. – 202 с.

Робота зшивається у папку-скорозшивач.

Тематика рефератів

1. Організаційні та соціально-психологічні основи розробки управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
2. Основні вимоги до розробки та якості управлінських рішень.
3. Технологія прийняття управлінських рішень.
4. Зарубіжні методи управління: аналіз і оцінка.
5. Аналіз японських методів управління.
6. Модель прийняття управлінських рішень на основі ділових ігор.
7. Ухвалення управлінських рішень в процесі виконання державного бюджету.
8. Аналіз впливу процесів самоорганізації на формування управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
9. Аналіз обліку дії мультиплікатора при формуванні управління муніципальними підприємствами.
10. Аналіз проблем обліку ризику в прийнятті управлінських рішень.

11. Аналіз особливостей прийняття рішень в процесі управління муніципальною власністю.
12. Аналіз проблем обліку невизначеності в прийнятті управлінських рішень.
13. Аналіз проблем організації виконання управлінських рішень.
14. Аналіз проблем формування системи контролю якості за реалізацією управлінських рішень.
15. Аналіз порівнянності варіантів управлінських рішень.
16. Облік чинників порівнянності альтернативних управлінських рішень.
17. Аналіз проблем використання імітаційного моделювання при виборі і обґрунтуванні управлінських рішень.
18. Аналіз проблем використання математичних моделей в процесі розробки управлінських рішень.
19. Аналіз особливостей використання інформаційних моделей при розробці управлінських рішень.
20. Аналіз ефективності діяльності контрольних служб в організаційній структурі управління.
21. Аналіз проблем використання математичних моделей для зниження рівня невизначеності прийняття управлінських рішень.
22. Аналіз методів організації процесів розробки управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
23. Відповідальність керівника за прийняте рішення.
24. Оцінка ефективності управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
25. Комп'ютерні системи підтримки прийняття рішень.
26. Системи контролю управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
27. Форми прийняття управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
28. Управлінське рішення і повноваження керівника.
29. Прийняття рішень в публічному управлінні та адмініструванні в умовах ризику.
30. Психологічні аспекти прийняття рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
31. Якість рішення в публічному управлінні та адмініструванні: факторита оцінка.
32. Рішення та інформація в публічному управлінні та адмініструванні .
33. Методи моделювання в процесі розробки управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
34. Організація процесу розробки і прийняття рішень в публічному управлінні та адмініструванні.
35. Класифікація управлінських рішень в публічному управлінні та адмініструванні.

6. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються такі методи навчання:

1. Репродуктивний (опрацювання базових понять, нормативних документів, типових алгоритмів прийняття рішень).
2. Проблемного навчання (постановка управлінських проблем і пошук рішень у заданих умовах).
3. Евристичний (частково-пошуковий) (побудова альтернатив, аналіз наслідків, вибір оптимального варіанту).
4. Дослідницький (застосування методів аналізу даних, оцінювання ризиків, формування обґрунтованих управлінських рішень).

Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється через застосування таких форм навчання:

- лекції (інформаційні, проблемні, інтерактивні);
- практичні заняття з розв'язування ситуаційних завдань і кейсів;
- семінари-дискусії, робота в малих групах;
- рольові ігри (елементи), тренінги з прийняття управлінських рішень;
- презентації результатів виконання індивідуальних і групових завдань;
- використання наочних та аналітичних матеріалів (схеми, таблиці, діаграми, матриці рішень);
- моделюючі вправи, обговорення управлінських сценаріїв;
- робота з інформаційними ресурсами та електронними сервісами (інтернет-джерела, державні відкриті дані);
- консультації (настановні, поточні, підсумкові).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Виконання і захист практичних робіт	0... 5	7	0... 35
Модульний контроль 1	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Контрольна робота 2	0...20	1	0...15
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	

60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Під час складання семестрового заліку здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів. Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60–74 бали) виставляється за таких умов:

- здобувач освіти має мінімально достатні знання та уміння для досягнення програмних результатів навчання;
- виконано/написано дві модульні роботи та контрольну роботу (або допущено до їх виконання відповідно до вимог);
- переважає репродуктивний підхід до засвоєння навчального матеріалу;
- відповіді/виконані завдання характеризуються неповнотою розкриття теми;
- наявні неглибокі знання основного матеріалу, значна кількість неточностей у формулюваннях і висновках;
- виклад матеріалу нечіткий, можливі порушення логічної послідовності.

Добре (75–89 балів) виставляється за таких умов:

- здобувач освіти має достатні знання, уміння та навички для забезпечення програмних результатів навчання;
- виконано/написано дві модульні роботи та контрольну роботу;
- допускаються окремі неprincipові помилки несуттєвого характеру загалом повного володіння матеріалом;
- у відповідях переважає логічне міркування, але творчість та самостійність проявляються частково;
- здобувач освіти демонструє вміння застосовувати теоретичні положення до практичних ситуацій, аргументувати вибір управлінського рішення.

Відмінно (90–100 балів) виставляється за таких умов:

- здобувач освіти має глибокі знання, сформовані уміння та навички, що забезпечують можливість самостійно й обґрунтовано відповідати на питання та розв'язувати практичні ситуації;
- виконано/написано дві модульні роботи та контрольну роботу на високому рівні;
- виявляється творчий підхід, повнота та правильність виконання завдань;
- здобувач освіти вміє застосовувати різні принципи, інструменти та методи прийняття рішень у конкретних ситуаціях;
- здійснює глибокий аналіз фактів і подій, демонструє здатність оцінювати альтернативи, ризики та прогнозувати наслідки управлінських рішень;
- виклад матеріалу є чітким, логічним, послідовним, висновки аргументовані;
- демонструє стійке вміння пов'язувати теорію з практикою.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове

відвідування практичних занять. Здобувачі освіти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, повинні протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені заняття мають бути відпрацьовані на найближчій консультації протягом тижня після їх пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання пропущених занять шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/akademichna-dobrocenesnist>).

Роботи здобувачів освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/kodeks-etiki>).

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4942>
- Сайт кафедри k601@khai.edu
- Електронний каталог науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ". - Режим доступу: <https://library.khai.edu/catalog>
- Методи прийняття управлінських рішень [Електронний ресурс]: дистанц.курс. – Режим доступу: <https://mentor.khai.edu/> -
- www.prezident.gov.ua – сайт Президента України
- www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України
- www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України
- www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України

11. Рекомендована література

Базова

1. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
2. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV // *Офіційний вісник України*. 1999. № 18. Ст. 190.
3. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
4. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385.
5. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 4. Ст. 43.
6. Про адміністративні послуги : Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI // *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 409.
7. Кравченко М. О. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. Київ, 2022. 236с.
8. Петруня Ю. Є., Літовченко Б. В., Пасічник Т. О. та ін. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / за ред. Ю. Є. Петруні. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с.

Допоміжна

1. А.О.Дегтяр, О.А. Дегтяр Прийняття управлінських рішень у соціальнійсфері: монографія/ Дегтяр А.О., Дегтяр О.А. Х.: вид-во «С.А.М.» 2016. – 252 с.
2. Dunn W. N. Public Policy Analysis: An Integrated Approach. 6th ed. New York : Routledge, 2018. 468 p.
3. OECD. Policy Framework on Sound Public Governance. Paris : OECD Publishing, 2020. 102 p. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/12/policy-framework-on-sound-public-governance_931b05fc/c03e01b3-en.pdf.
4. OECD. Building Capacity for Evidence-Informed Policy-Making. Paris : OECD Publishing, 2020. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/09/building-capacity-for-evidence-informed-policy-making_827fd635/86331250-en.pdf.
5. OECD. Building capacity for evidence-informed policymaking in Latvia. Paris: OECD Publishing, 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/11/building-capacity-for-evidence-informed-policymaking-in-latvia_146eb45c/2b43bc19-en.pdf
6. European Commission JRC, OECD. Strengthening national evidence-informed policymaking ecosystems (full report). Luxembourg/Paris, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/strengthening-national-evidence-informed-policymaking-ecosystems_855c5286-en/full-report/focusing-on-evidence-informed-policymaking-through-a-systemic-lens_a53430f3.html.